

Tamási Áron 125

...és jövők is az őtől származó...
...és jövők is az őtől származó...
...és jövők is az őtől származó...

„Büszke rád az egész falu”

Tamási Áron 125

...a természet
sorsa jut eszembe,
mely néhez lábbal
felé tart újját.”

...a természet sorsa jut eszembe, mely néhez lábbal felé tart újját.”

Tamási Áron 125

...gy megpillantom
Európaiban megpillant
hallatva.”

...gy megpillantom Európaiban megpillant hallatva.”

Tamási Áron 125

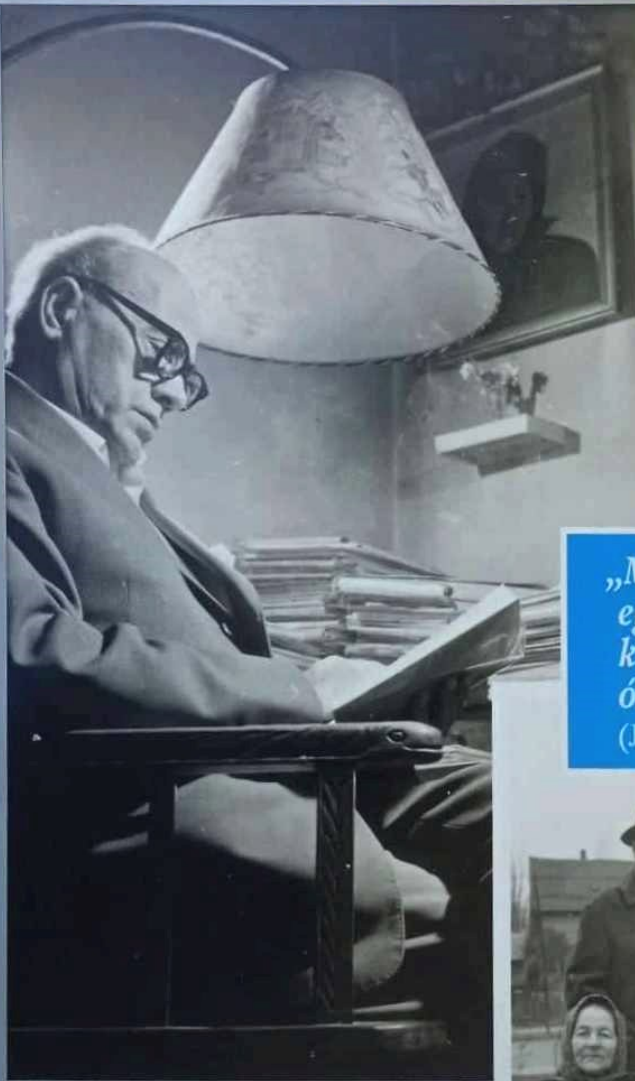
...és az őtől származó
munkák.”

...és az őtől származó munkák.”

125 éve született Tamási Áron, a „Székely Homérosz”

Tamási Áron¹²⁵

„Azért vagyunk a világban, hogy valahol otthon legyünk benne.” – írta Tamási Áron. Juhász Ferenc az Ábel egyik legfőbb tanítására utalt az író ravatalánál 1966-ban: „Otthon kell lennünk valahol a világban s önmagunkban. S az otthont-építeni-nem-tudóknak otthont kell építeniünk, falakat, tetőt, ha másból nem, véres és deres gyászhimnusz és tűz-irgalmú, arany-álarcú és gyémánt-vértű, virágszagú és bánat erjedésű szavainkból. Ez a földadatunk. Erre tanítottál. Ezzel indultam én is, a Dunántúl Ábelje, jövőt-hódító daccal és szorongással.”

„Műved a világegyetemet benövő kristály-levelű óriás fa ...”
(Juhász Ferenc)

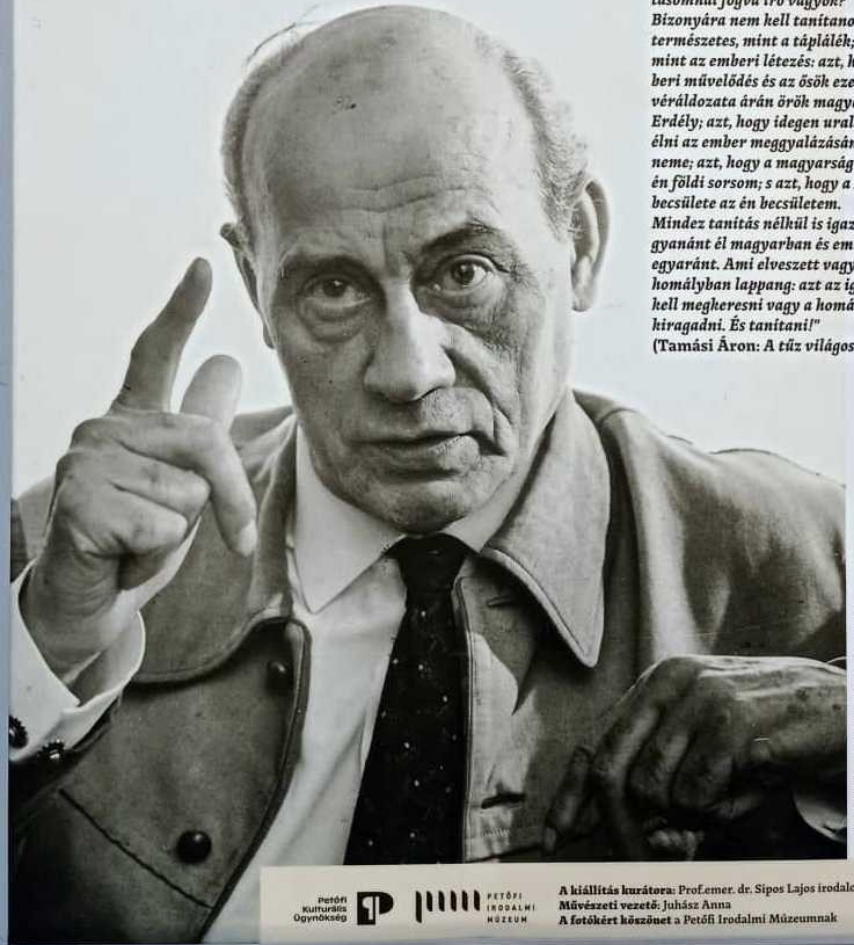

1946. szeptember 13-án budapesti otthonában
PIM Fotógyűjtemény, Molnár Edit felvétele

1945 októberében a Budapestre látogató szerzőivel, Ágoston, Gláspérel, Annával, és a nagyfiók feleségével, Babov Ágattal
PIM Fotógyűjtemény, Lászlócsin felvétele

Tamási Áron¹²⁵

„Mit taníthatok én?”

„Mit taníthatok én, aki Erdélyben születtem s az életem legszebb huszonegy esztendejét román uralom alatt töltöttem? Aki vérség és sors szerint a magyarsághoz tartozom, s aki hivatásomnál fogva író vagyok? Bizonyára nem kell tanítanom, ami természetes, mint a táplálék; és igaz, mint az emberi létezés: azt, hogy emberi művelődés az ösök ezeréves véráldozata árán örök magyar föld Erdély; azt, hogy idegen uralom alatt élni az ember meggyalázásának egyik neme; azt, hogy a magyarság sorsa az én földi sorsom; s azt, hogy a szellem becsülete az én becsületem. Mindez tanítás nélkül is igazság gyanánt él magyarban és emberben egyaránt. Ami elveszett vagy ami homályban lappang: azt az igazságot kell megkeresni vagy a homályból kiragadni. És tanítani!”
(Tamási Áron: A tűz világossága)

PIM Fotógyűjtemény, Góth Károly felvétele, Budapest, 1945

Magyar Kultúra Ögyműködés   PETŐFI IRODALMI MÚZEUM

A kiállítás kurátora: Prof.emer. dr. Sipos Lajos irodalomtörténész
Művészeti vezető: Juhász Anna
A fotókért köszönet a Petőfi Irodalmi Múzeumnak

„Műved a világegyetemet benövő kristály-levelű óriás fa...”

„Mit taníthatok én, aki Erdélyben születtem s az életem legszebb huszonegy esztendejét román uralom alatt töltöttem? Aki vérség és sors szerint a magyarsághoz tartozom, s aki hivatásomnál fogva író vagyok?

Bizonyára nem kell tanítanom, ami természetes, mint a táplálék; és igaz, mint az emberi létezés: azt, hogy emberi művelődés és az ősök ezeréves véráldozata árán örök magyar föld Erdély; azt, hogy idegen uralom alatt élni az ember meggyalázásának egyik neme; azt, hogy a magyarság sorsa az én földi sorsom; s azt, hogy a szellem becsülete az én becsületem.

Mindez tanítás nélkül is igazság gyanánt él magyarban és emberben egyaránt. Ami elveszett vagy ami homályban lappang: azt az igazságot kell megkeresni vagy a homályból kiragadni. És tanítani!”
(Tamási Áron: A tűz világossága)

Tamási Áron¹²⁵

1962-ben Juhász Ferenczel budapesti otthonában
PIM Fotógyűjtemény, Molnár Edit felvétele,
1964. szeptember 13.

Az Alkotás utcai utcai otthon a magyar irodalom egyik központja lett. Rendszeres vendég volt itt Illés Endre, aki Tamási Áron jegyajándékának szánt novelláját, a *Bodorut az esküvőre* egyetlen példányban ki nyomtatta, meg Féja Géza, Tamási Áron első monográfusa, Illyés Gyula, Szabó Lőrinc, az akkor nagyon népszerű Urbán Ernő. És Juhász Ferenc, aki 1951 december 1-től a Szépirodalmi Kiadó munkatársa lett, s közreműködött több Tamási-könyv megjelenésében is.

„...egyetlen cél a nemzeti és egyéni becsület védelme.”

1944. október 8-án elhagyta Kolozsvárt. Kalandos úton Budapestre ért. A harcok befejeződése után a magyar országgyűlés meghívott tagja, a Független Kisgazdapárt vezető politikusa lett, szoba került vallás- és oktatásügyi minisztersége is. 1946 áprilisában megkapta az öngyilkosságba menekült Kádár Erzsébet írónő Márvány utcai lakását. 1949. június 28-án feleségül vette a frissen érettségizett diáklányt, Basilides Alizt.

Tamási Áron és Basilides Aliz 1954-ben.
Lipták Gábor író és Gyulai Pirekka
vendégfotó keretében
PIM Fotógyűjtemény

A Balatoni Íróhét záróünnepségén „szégyenkező irattáskájá”-ban lapult az *Ábel a rengetegben* kézírata, melyet Sárközi György, különben neki jó barátja, az Athenaeum Kiadó nevében visszautasított mint „igénytelen vidéki története”-et, amit „kiadó nem adhat ki”. A könyvet végül ezer példányban a kolozsvári Szépmíves Céh jelentette meg Bánffy Miklós címlapjával. Ezzel a címlappal jelent meg később francia, német, cseh nyelven is.

„Azért vagyunk
a világon, hogy
valahol otthon
legyünk benne.”

A regényt a kolozsvári Szépmíves
Céh jelentette meg. Ezért
a könyvéért kapta a harmadik
Baumgarten-díjat
PIM Könyvtár

Az 1930-s „esztendők és hónapok megzsendezték bennem a lelki tavaszt. A munkára való kedvemet és a bennem szendergő irodalmi törekvést megmozgatták...S főleg megmozgatták az én gyermekkori és cseperedő ifjúkorom erdei-mezei emlékeit. S úgy éreztem, mintha mindezek egybeverődtek volna, és Ábel címen egyek akartak volna lenni, hogy ezen a helytelen világon, mely címen éppen akkortájt jelent meg egy új novella könyvem, valamit jó irányba billentsek. Így született meg az Ábel című regényem gondolata, s azért Ábel címen, mert az efféle bibliai csengésű neveket a székelységre vonatkozólag jellegzetesnek tartottam.”

(Tamási Áron: Vadrózsa ága)

Vélemény és vita

Vitéz Ferenc

A megkerülhetetlen Tamási Áron

Szobakatedra

2022. SZEPTEMBER 29. CSÜTÖRTÖK. 14:55
FRISSÍTVE: 2022. SZEPTEMBER 29. 15:5

Megosztás 143

„Fenyőillatú remekmű” – írta Hegedüs Géza az idén szeptember 20-án éppen 125 éve született Tamási Áron (Németh László találó jelzőjével: a „székely Homérosz”) legismertebb nagyepikai munkájáról, az 1932-ben megjelent *Ábel a rengetegben* című regényről. (Németh László ennek a regénynek a zenei párját Kodály Zoltán *Székely fonójában* vélte fölfedezni.) S alig van olyan, az irodalom kérdései iránt legalább

„Fenyőillatú
remekmű”
(Hegedüs Géza)

„Székely
Homérosz”
(Németh László)

Tamási Áron –
Homérosz?
Ábel –
Odüsszeusz?

Cél: hazatalálás,
igazságszolgáltatás

Évfordulós újra-olvasások (értelmezések) HITEL, 2022/szeptember

„A misztikum az emberi létezésre
kiterjedő valóságot jelenti.”

(Cs. Nagy Ibolya – idézet Tamásitól)

Regényeiben is visszatér a poétikai
típusokhoz, szemléletfajtákhoz,
értékszerkezetekhez.

(Bertha Zoltán)

Lét és Nyelv, Beszéd és Egzisztencia
eredendő összefüggései.

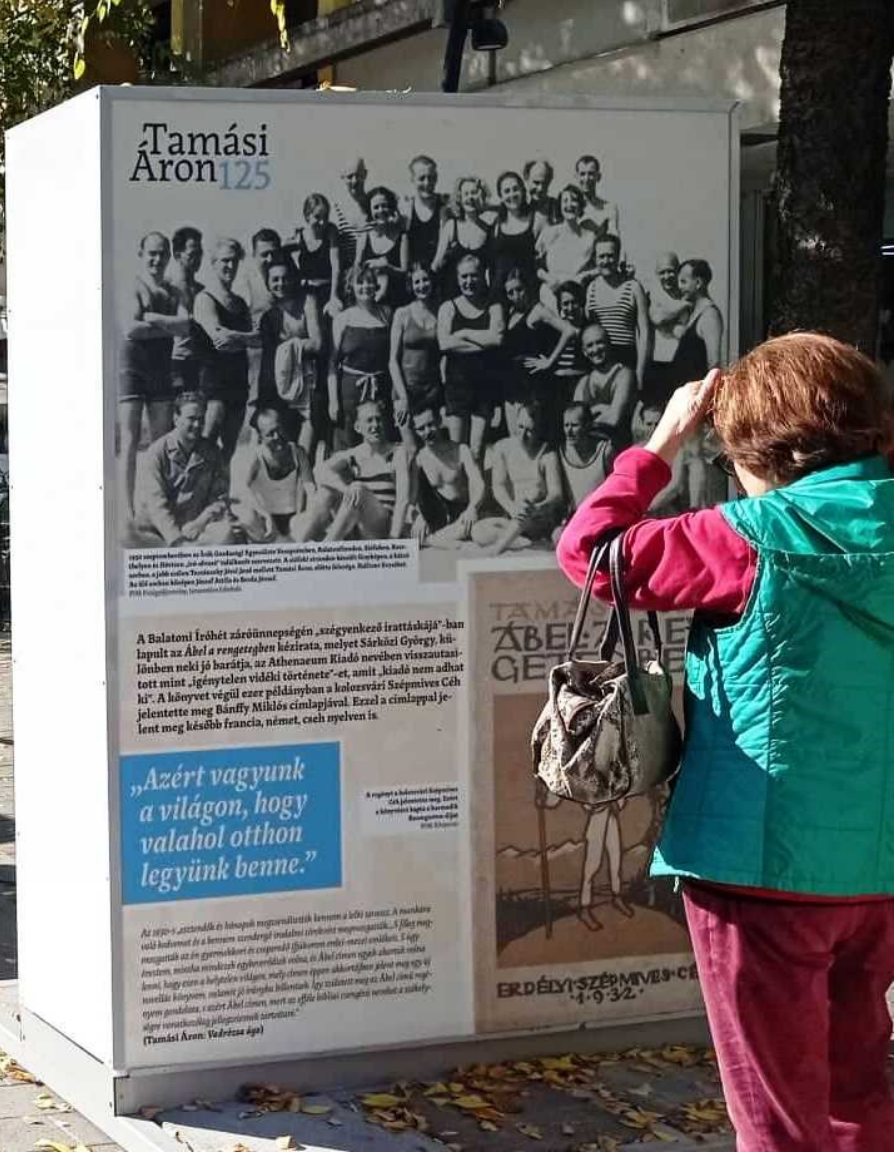
(Páskándi Géza)

Ismeretlen
írások;
Németh László
és Tamási Áron
kapcsolata;
Tamási és a
színház,
bábszínház;
Műértelmezések

Költőiség – valóság - misztikum

- Tamási Áron a *Vadrózsa ágában* kifejti:
- a mondánivalónak megfelelő formát kereste;
- a költőiség nélküli valóság hamis,
- a valóság fölötti poézis válasz nélkül hagyja a kor kérdéseit.
- Nem a valóság és misztikum között ingázik, hanem a kettőt szerves egységbe oldja.
- „Nyelv az örökkévalóságban” (*Falusi Márton*)
- Retorizáltság és mitologizálás egysége.

„Nincs módunkban kitérni a hűség elől.”

A 125 éve született Tamási Áron „tündéri realizmusa”

Avagy: közlésforma, stílus és narráció költői „vegytana”

Az 1925-ös *Lélekindulás* (novellák), majd az 1928-as *Szűzmáriás királyfi* (regény) megjelenése óta „keresik a helyesnek vélt utat az esztétikai leírás fogalmi útvesztőiben, merthogy az író egyetlen műve sem kínálja fel valamely vegytiszta stílusképlet bemutatásának kockázatmentes lehetőségét”. (Cs. Nagy Ibolya)

TAMÁSI-ÁRON
SZÜZ-
MÁRIÁS
KIRÁLYFI

I.

KOLOZSVÁR
AZ ERDÉLYI SZÉPMIVÉS CÉH
KIADÁSA

TAMÁSI
ÁRON
SZÜZMÁRIÁS
KIRÁLYFI

HELIKON

TAMÁSI ÁRON
HAJNALI
MADÁR

AZ ATHENAEUM-RT-KIADÁSA
BUDAPEST

TAMÁSI
ÁRON
VILÁGLÓ
ÉJSZAKA

HELIKON

Tamási Áron

- A fájl nem hozható létre.
- A fájl nem hozható létre.

Digitalizált művek

Tamási Áron művei

Tamási Áron kötetei

A *Szerző művei* listán hozzáférhető a szerző összes, a DIA adatbázisában elérhető önálló alkotása (regény, novella, vers stb.).

A *Szerző kötetei* lista a szerző könyveinek új szövegkiadását tartalmazza.

Tematikus keresés

Tamási Áron regényei

Tamási Áron versei

digitalizált művek

keresés a művekben

életrajz

bibliográfia

szakirodalom

Egyetlen műve sem kínálja fel „vegytiszta stílusképlet” bemutatását?

- Ellenkezőleg: mindegyik műve a Németh László-féle „költői vegytan” eredménye!
- „A műben egymás felé áramló elemek úgy forrnak össze, hogy szétbontani őket többé nem lehet: magasabb egység keletkezett. [...] A mű nem sorakoztat, hanem kapcsol. A műben semmi sem marad magára, hanem minden valami más rész felé mutat. A mű sokszorosán rendezett élet.”
- Leginkább a novellák reprezentálják ezt.

A részek tükrözik az egészet

- Az expresszív népi realista szellemű **regény**
- az „álomszerű fantasztikummal” (*Bertha Zoltán*) átszótt **elbeszélés**
- a számos ábrázolási réteget rejtő **dráma**
- a népi humor kedélyvilágával vizionált **színmű**
- az archaikus mélységű, balladai sugallatú **mese**
- egyéni és kollektív sorskérdéseket faggató **esszé**
- verses formák, betétek, szövegekbe bujtatott **vers**
- Mindegyikben föltárul a műben szövődő kapcsolatok teljes hálója.

Szép Domokos Anna

prózaformájú versballada (*Kádár Kata*)

- „Négy kerek esztendőt, négy szörnyű esztendőt folyvást egyet omlék a világnak vére. A negyedik végén, őszre menendőben, lefeküvék patyolat ágyába szép Domokos Anna. Alig imádkozott, szépen elaluvék. Akkor elejébe tiszta álom jöve s abban az álomban egy fekete madár. S az a nagy fekete madár felszállott a házra, annak jobb szárnyára.”

Domináns lírai hang

(példa: *A legényfa kivirágzik* c. novella)

- **animisztikus metafora:**

„a negyedik zajverésre [...] lassú medvegázolásban az ablakhoz jött”

- **népnyelvből vett érzéki hasonlat:**

„berzenkedik belsejében, mintha selyem fűszállal birizgálnák a vérét

- **megelevenítő szófordulatok:**

„megunta a nyakra meresztő hívogatást”;
„lipinkázik a melle”

- fogalmi metonímia:

„meghökkenve lesi a jövőt”

- szinesztetikus hangulatfestő árnyalatú szerkezet:

„odavetvén egy ropogós köszöntést”

- atmoszférateremtő oximoron:

„az arcokon derű villámlott át”

- többszörösen metaforikus megszemélyesítés:

„a hajnal szerelmében virágzik [...] a legényfa”

- Expresszív és idősűrítő, a belső vívódást költői eszközökkel, hiteles nyelvkészlet-használattal, drámai sűrítéssel ábrázoló szövegrész az alábbi:
- „Vajon kezdjek-é valamit? – tusakodott a setétben. Szíve erősen vert, a vér rózsaszínűre festette arcát, és elévillant egyszerre a délutáni emlék, s érezte, hogy most, most üti le a lábáról. Szerencsére a falnak támaszkodott hirtelen, s a hűvös érintésre helyrejött egészen.”

Lírai élethangulat (egyén és lelkiállapot);
epikai világkép (világ és élet);
drámai morál (ember és sors)

- Tamási Áron novelláiban együttesen, irreverzibilis módon egymáshoz szervesülve jelenik meg az epikai, a drámai és a lírai jegy.
- Minden történet mögött általános lét- és világállapotok, személyiségszituációk, metafizikai és egzisztenciális távlatok fedezhetők föl. (Bertha Z.)

Bölcső
a hegyek
között

Tamási
Áron 125

Mi az a „tündéri realizmus”?

- Németh László szerint van valami irreális a hanghordozásában.
- „A világot, amelyről ír, aprólékosan megfigyelte s mégis, amikor ír róla, kedvesen valószínűtlen.”
- „Tér és idő közt, irreális dimenziókban folynak az események.” (Ő is beleszól s elbölcselkedik.)
- A költészetet jelző „hangulati rugalmasság” révén „bármelyik pillanatban, zökkenő nélkül” képes átváltani „a természeti erők, durva férfiak harcából virágos szívek enyelgésibe”.

(*Epilógus*)

- Szabédi László (1942): Tamási Áron novellái a magaskultúra formavilágában jelenítik meg az autentikus népi műveltsége.
- Németh László (1935 – *A költő és faluja*): a székely falu nem az író képzeletének a szülőtte.
- „Amikor a vízér dombjai közt a falucska feltűnt, el voltam szánva, hogy azért sem látom benne az *Énekes madárszínpadát*. De mihaszna, ezt a falut nem Tamási költötte, elébb őt a falu [...]. Milyen szerencsés ez az író, gondoltam. Ehelyett a faluja dolgozott, s a népe lelkét színesre verő évszázadok.”

A tündéri realizmust megteremtő biblikus-látomásos (expresszív) nyelv

„És összebújtak a kerítésben a juhok, és vonított a kutya a megjelent csillagok felé fejjel; és állának a rengeteg erdők fáai, mint a temető székelvények együtt; és a hegyek is állának, mint a nép mögött a pogány nagy idők; és ezer hangon muzsikált a máglya a holtnak, és szóla az Isten a tűznek nyelvén; és a láng legyőzé magasságával a hegyet, és legyőzé erejével a vizet, és tisztaságával legyőzé az emberi lelket.

És világosság leve éjjel a mezőben, s kiáltott a lobogó tűzhegy: Istenhez menyen a székelvény! És a félelmek templomában egyszerre mosolyogni kezdett a leány, s a máglyánál nagyobb örömtűz gyúla ki benne. Mozdult, mintha táncolni akarna.” *(Szűzmáriás királyfi)*